

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025)»

[COM(2021) 591 final]

(2022/C 290/15)

Εισηγητής: ο κ. **José Antonio MORENO DÍAZ**

Συνεισηγητής: ο κ. **Pietro Vittorio BARBIERI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1.12.2021
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	7.3.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	23.3.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	568
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	212/0/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών είναι μια διασυννοριακή εγκληματική δραστηριότητα που θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των ανθρώπων, παραβιάζει θεμελιώδη δικαιώματα και διαταράσσει την ομαλή διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Τα τελευταία 20 έτη, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων έχει αυξηθεί ως αποτέλεσμα πολλαπλών παραγόντων εκδίωξης στις χώρες καταγωγής (παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βία, συγκρούσεις, ανισότητες, οικονομικοί παράγοντες, περιβαλλοντικοί παράγοντες κ.λπ.), αλλά και λόγω της έλλειψης νόμιμων μέσων πρόσβασης στα εδάφη πολλών χωρών. Οι περιορισμοί, οι οποίοι έχουν αυξηθεί λόγω της πανδημίας COVID-19, έχουν αυξήσει τον αριθμό των ανθρώπων που χρησιμοποιούν αυτά τα παράνομα δίκτυα, με όλους τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται.

1.2. Από την έναρξή της, η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την καταπολέμηση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας, την πρόληψη της εκμετάλλευσης των μεταναστών από εγκληματικά δίκτυα και τη μείωση των κινήτρων για την παράτυπη μετανάστευση. Το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025) θα πρέπει να θεωρηθεί ως εργαλείο συνέχειας και βελτίωσης στην προσπάθεια καταπολέμησης αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.3. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, πάνω από το 90 % των ατόμων που εισέρχονται παράτυπα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ταξιδέψει μέσω δικτύων παράνομης διακίνησης σε κάποιο στάδιο του ταξιδιού τους. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί προτεραιότητα τη συνεργασία με τις χώρες εταίρους με στόχο τη μείωση των κινήτρων για την πραγματοποίηση αυτών των επικίνδυνων ταξιδιών· την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της παράτυπης μετανάστευσης· την προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης και των νόμιμων και ασφαλών διαδρομών προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης· την ενίσχυση της διαχείρισης των κοινών συνόρων· την αντιμετώπιση παραγόντων έλξης, όπως η παράτυπη απασχόληση· και τη διευκόλυνση της επιστροφής και της επανένταξης των ατόμων που βρίσκονται σε παράτυπη κατάσταση στο έδαφος της ΕΕ.

1.4. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ και την ολοκληρωμένη προσέγγιση που προτείνει, ως συνέχεια του έργου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Είναι κατανοητό ότι, ως εγκληματική δραστηριότητα, η παράνομη διακίνηση θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των μεταναστών και παραβιάζει τα δικαιώματά τους, εκμεταλλεύεται αδικαιολόγητα τους ανθρώπους που αναζητούν πρόσβαση στο έδαφος της ΕΕ και συνιστά επίσης απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

1.5. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι η διαφύλαξη των εξωτερικών συνόρων αποτελεί προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά επισημαίνει ότι αυτά πρέπει πάντοτε να προστατεύονται με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του απαραβίαστου του δημόσιου διεθνούς δικαίου, με συνεχή προστασία των πολιτών και αποφυγή της ποινικοποίησης της αλληλεγγύης. Σε κάθε περίπτωση, η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών δεν μπορεί ποτέ να στραφεί εναντίον των ίδιων των μεταναστών ή της παρεχόμενης προς αυτούς ανθρωπιστικής βοήθειας και συνδρομής.

1.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστική την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών μέσω μιας προσέγγισης «για το σύνολο της κάθε διαδρομής». Αυτό σημαίνει ενίσχυση των προτεινόμενων μέτρων κατά των δικτύων παράνομης διακίνησης με τη βελτίωση της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας· τη βελτίωση της συνεργασίας και του διαλόγου με τις γειτονικές χώρες για την καταπολέμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης· την ενίσχυση των δράσεων για την πρόληψη της εκμετάλλευσης και τη διασφάλιση της προστασίας των παρανόμως διακινούμενων ατόμων· και την καταπολέμηση της παράτυπης απασχόλησης και της εργασιακής εκμετάλλευσης με πιο συντονισμένο και δυναμικό τρόπο.

1.7. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη εξάλειψης της ζήτησης, προκειμένου να στοχευθούν τα κέρδη των δικτύων παράνομης διακίνησης ανθρώπων. Ωστόσο, προειδοποιεί για τις δυσλειτουργίες που μπορεί να προκύψουν από την αντιμετώπιση μόνο της πλευράς της προσφοράς (δίκτυα). Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει ότι η ύπαρξη νόμιμων, αποτελεσματικών και ασφαλών διαύλων, καθώς και η προστασία του δικαιώματος ασύλου, είναι καίριας σημασίας για την απενεργοποίηση μεγάλου μέρους αυτής της παράνομης δραστηριότητας.

1.8. Η ΕΟΚΕ καταδικάζει επίσης απερίφραστα την εργαλειοποίηση των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο ως στοιχείων αποσταθεροποίησης της ΕΕ ⁽¹⁾.

1.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προστασία των ανθρώπων και η παροχή ιατρικής περίθαλψης ⁽²⁾, καθώς και η επίδειξη αλληλεγγύης, δεν θα πρέπει να ποινικοποιούνται και να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα δίκτυα παράνομης διακίνησης. Αντ' αυτού, θα πρέπει να δίδονται μόνον όταν διαπράττονται εκ προθέσεως και με στόχο τον προσπορισμό, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους ⁽³⁾. Η ρήτρα υποχρεωτικής απαλλαγής από την ευθύνη πρέπει να περιλαμβάνεται ρητά εάν οι δράσεις βοήθειας ή συνδρομής έχουν ανθρωπιστικά κίνητρα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών είναι μια διασυνοριακή εγκληματική δραστηριότητα που θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των ανθρώπων, παραβιάζει θεμελιώδη δικαιώματα και διαταράσσει την ομαλή διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

2.2. Τα τελευταία 20 έτη, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων έχει αυξηθεί ως αποτέλεσμα πολλαπλών παραγόντων εκδίωξης στις χώρες καταγωγής (παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βία, συγκρούσεις, ανισότητες, οικονομικοί παράγοντες, περιβαλλοντικοί παράγοντες κ.λπ.), αλλά και λόγω της έλλειψης νόμιμων μέσων πρόσβασης στα εδάφη πολλών χωρών. Οι περιορισμοί, οι οποίοι έχουν αυξηθεί λόγω της πανδημίας COVID-19, έχουν αυξήσει τον αριθμό των ανθρώπων που χρησιμοποιούν αυτά τα παράνομα δίκτυα, με όλους τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται ⁽⁴⁾.

2.3. Η κύρια διαφορά μεταξύ της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων είναι ότι, στην πρώτη περίπτωση, οι μετανάστες συμμετέχουν οικειοθελώς στη διαδικασία μετανάστευσης, πληρώνοντας για τις υπηρεσίες ενός παράνομου διακινητή, προκειμένου να διασχίσουν διεθνή σύνορα: στην εμπορία ανθρώπων, τα άτομα διακινούνται για σκοπούς εργασιακής ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή αφαίρεσης οργάνων και είναι θύματα που χρειάζονται συνδρομή και στήριξη. Οι δραστηριότητες εμπορίας ανθρώπων δεν έχουν απαραίτητα διασυνοριακό χαρακτήρα. Τα δύο φαινόμενα είναι συχνά αλληλένδετα, καθώς τα παρανόμως διακινούμενα άτομα ενδέχεται να πέσουν θύματα εμπόρων ανθρώπων για σκοπούς εργασιακής, σεξουαλικής ή άλλου είδους εκμετάλλευσης.

2.4. Από την έναρξή της, η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την καταπολέμηση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας, την πρόληψη της εκμετάλλευσης των μεταναστών από εγκληματικά δίκτυα και τη μείωση των κινήτρων για την παράτυπη μετανάστευση. Στο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2020, σημειώνεται ότι η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών αποτελεί προτεραιότητα, και ότι η συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης θα ενισχυθεί με σκοπό την πρόληψη επικίνδυνων ταξιδιών και παράτυπων διελεύσεων, ιδίως με τη δημιουργία ειδικών εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών.

2.5. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, πάνω από το 90 % των ατόμων που εισέρχονται παράτυπα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ταξιδέψει μέσω δικτύων παράνομης διακίνησης σε κάποιο στάδιο του ταξιδιού τους.

2.6. Το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025) θα πρέπει να θεωρηθεί ως εργαλείο συνέχειας στην καταπολέμηση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών πρέπει να θεωρηθεί όχι μόνο ως μεταναστευτική πρόκληση, αλλά και ως απειλή για την ασφάλεια που επηρεάζει τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η κατάλληλη διαχείριση και προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, με σεβασμό του διεθνούς νομικού πλαισίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αποτελεί βασικό ζήτημα. Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει τα κοινά πρότυπα και διαδικασίες, κατά τρόπο που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα διεθνή πρότυπα, με σκοπό την πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών προς την ΕΕ.

⁽¹⁾ Επικείμενη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ REX/554.

⁽²⁾ Δήλωση του Ευρωπαϊκού Ιατρικού Συλλόγου (CPME) σχετικά με την ποινικοποίηση των πράξεων αλληλεγγύης. Βλέπε επίσης την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2019): Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update (Είναι κατάλληλη για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται η οδηγία για την υποβοήθηση, καθώς και η ποινικοποίηση της ανθρωπιστικής βοήθειας προς τους παράτυπους μετανάστες; Επικαιροποίηση 2018).

⁽³⁾ Άρθρο 6 Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών διά ξηράς, θαλάσσης και αέρος, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

⁽⁴⁾ Παγκόσμια πρωτοβουλία (2021), The Global Illicit Economy (Η παγκόσμια παράνομη οικονομία).

2.7. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί προτεραιότητα τη συνεργασία με τις χώρες εταίρους με στόχο τη μείωση των κινήτρων για την πραγματοποίηση αυτών των επικίνδυνων ταξιδιών· την αντιμετώπιση των διαφόρων βαθύτερων αιτιών της παράτυπης μετανάστευσης· την προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης και των νόμιμων και ασφαλών διαδρομών προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης· την ενίσχυση της διαχείρισης των κοινών συνόρων· και τη διευκόλυνση της επιστροφής και της επανένταξης των ατόμων που βρίσκονται σε παράτυπη κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος^(?).

2.8. Η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων περιλαμβάνει επίσης την ενίσχυση της εφαρμογής της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών⁽⁶⁾ και την κατανόηση του γεγονότος ότι η παράτυπη εργασία αποτελεί στοιχείο έλξης για την παράτυπη μετανάστευση και μπορεί να συνδέεται με την παράνομη διακίνηση μεταναστών: πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, εάν υπάρχουν αλλοδαποί εργαζόμενοι σε παράτυπη κατάσταση στην ΕΕ, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχουν παράτυποι εργοδότες που τους παρέχουν παράνομη εργασία η οποία δεν πληροί τις ελάχιστες συνθήκες εργασίας όσον αφορά τον μισθό, το ωράριο εργασίας, τις συνθήκες υγείας και ασφάλειας κ.λπ.

2.9. Το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025) λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα στοχευμένων διαβουλεύσεων και δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 19 Μαρτίου και 11 Ιουνίου 2021. Συμβάλλοντας στην ανάσχεση των εγκληματικών δραστηριοτήτων, στηρίζει επίσης τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας⁽⁷⁾, καθώς και της στρατηγικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025⁽⁸⁾ και της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025⁽⁹⁾.

3. Παρατηρήσεις σχετικά με το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025)

3.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ και την ολοκληρωμένη προσέγγιση που προτείνει, ως συνέχεια του έργου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων.

3.2. Είναι κατανοητό ότι, ως εγκληματική δραστηριότητα, η παράνομη διακίνηση θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των μεταναστών και παραβιάζει τα δικαιώματά τους, όπως επίσης εκμεταλλεύεται αδικαιολόγητα τους ανθρώπους που αναζητούν πρόσβαση στο έδαφος της ΕΕ. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι αναγκαίοι μηχανισμοί και εργαλεία για την καταπολέμηση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας.

3.3. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι η διαφύλαξη των εξωτερικών συνόρων αποτελεί επίσης προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά επισημαίνει ότι αυτά πρέπει πάντοτε να προστατεύονται με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του απαραβίαστου του δημόσιου διεθνούς δικαίου, με συνεχή προστασία των ανθρώπων και αποφυγή της ποινικοποίησης της αλληλεγγύης. Σε κάθε περίπτωση, η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών δεν μπορεί ποτέ να στραφεί εναντίον των ιδίων των μεταναστών ή της παρεχόμενης προς αυτούς ανθρωπιστικής βοήθειας και συνδρομής, ούτε να αποτελέσει δικαιολογία για την κατάργηση του ασύλου τόσο στην ΕΕ όσο και διεθνώς.

3.4. Η προστασία των ατόμων και η παροχή ιατρικής περίθαλψης⁽¹⁰⁾, καθώς και η επίδειξη αλληλεγγύης δεν θα πρέπει να ποινικοποιούνται και να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα δίκτυα παράνομης διακίνησης. Αντ' αυτού, θα πρέπει να δίδονται μόνον όταν διαπράττονται εκ προθέσεως και με στόχο τον προσπορισμό, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους⁽¹¹⁾. Η ρήτρα υποχρεωτικής απαλλαγής από την ευθύνη πρέπει να περιλαμβάνεται ρητά εάν οι δράσεις βοήθειας ή συνδρομής έχουν ανθρωπιστικά κίνητρα.

3.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστική την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών μέσω μιας προσέγγισης «για το σύνολο της κάθε διαδρομής» και την κατανόηση του γεγονότος ότι η έλλειψη νόμιμων και ασφαλών διαδρομών είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους τα δίκτυα παράνομης διακίνησης μπορούν να αναπτύσσονται.

3.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι η παράτυπη εργασία μπορεί να συνδέεται με δίκτυα παράνομης διακίνησης ανθρώπων, με συχνό αποτέλεσμα καταστάσεις εργασιακής εκμετάλλευσης. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών και για την καταπολέμηση της παράτυπης απασχόλησης και της εργασιακής εκμετάλλευσης με πιο συντονισμένο και δυναμικό τρόπο.

^(?) ΕΕ C 517 της 22.12.2021, σ. 86.

⁽⁶⁾ Οδηγία 2009/52/ΕΚ.

⁽⁷⁾ COM/2020/605 final.

⁽⁸⁾ COM/2021/170 final.

⁽⁹⁾ COM/2021/171 final.

⁽¹⁰⁾ Δήλωση του Ευρωπαϊκού Ιατρικού Συλλόγου (CPME) σχετικά με την ποινικοποίηση των πράξεων αλληλεγγύης. Βλέπε επίσης την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2019): Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update (Είναι κατάλληλη για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται η οδηγία για την υποβοήθηση, καθώς και η ποινικοποίηση της ανθρωπιστικής βοήθειας προς τους παράτυπους μετανάστες; Επικαιροποίηση 2018).

⁽¹¹⁾ Άρθρο 6 Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών διά ξηράς, θαλάσσης και αέρος, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

3.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την ενίσχυση των προτεινόμενων μέτρων κατά των δικτύων παράνομης διακίνησης μέσω της βελτίωσης της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας, της στήριξης του έργου της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) και της Eurojust, καθώς και της βελτίωσης της συλλογής πληροφοριών και των εκστρατειών ενημέρωσης σχετικά με τους κινδύνους της παράνομης διακίνησης μεταναστών στην πηγή.

3.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση περιλαμβάνει επίσης τη βελτίωση της συνεργασίας και του διαλόγου με τις γειτονικές χώρες για την καταπολέμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης, αλλά προειδοποιεί για τον κίνδυνο να επηρεαστούν αρνητικά οι σχέσεις συνεργασίας με τις χώρες αυτές, κάτι το οποίο θα μπορούσε τελικά να ενισχύσει τα δίκτυα παράνομης διακίνησης με την ψευδή χρήση εννοιών όπως η επιστροφή και η επανένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, στην ανακοίνωση της Επιτροπής, ορθά επισημαίνεται ο αυξανόμενος ρόλος που διαδραματίζουν κρατικοί φορείς στην τεχνητή δημιουργία και διευκόλυνση της παράτυπης μετανάστευσης που αποσκοπεί στην προώθηση της αποσταθεροποίησης της ΕΕ.

3.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστική την ενίσχυση των δράσεων για την πρόληψη της εκμετάλλευσης και τη διασφάλιση της προστασίας των παρανόμως διακινούμενων ατόμων. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρεί αναγκαία την ανάπτυξη πιλοτικών δράσεων σύμφωνα με την προσέγγιση για το σύνολο της κάθε διαδρομής, στις οποίες θα συμμετέχουν διοικήσεις και κοινωνικοί φορείς από τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και προορισμού.

3.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανάπτυξη επιχειρησιακών εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης με τρίτες χώρες παρουσιάζει ενδιαφέρον, επισημαίνει όμως ότι οι συμφωνίες αυτές δεν πρέπει να παραβιάζουν τις κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε πρέπει να συνάπτονται με χώρες όπου σημειώνονται συστηματικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3.11. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025) εντοπίζει επιτυχώς τους κινδύνους που ενέχει αυτή η εγκληματική δραστηριότητα και την ταχύτητα με την οποία τα δίκτυα παράνομης διακίνησης προσαρμόζονται στις συνθήκες και χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για το μέγιστο δυνατό όφελός τους.

3.12. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη εξάλειψης της ζήτησης, προκειμένου να στοχευθούν τα κέρδη των δικτύων παράνομης διακίνησης ανθρώπων, όπως ορίζεται στο ανανεωμένο σχέδιο δράσης. Ωστόσο, προειδοποιεί για τις δυσλειτουργίες που μπορεί να προκύψουν από την αντιμετώπιση μόνο της πλευράς της προσφοράς (δίκτυα), χωρίς να γίνει κατανοητή η ανάγκη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό τη μείωση της ζήτησης. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει ότι η ύπαρξη νόμιμων, αποτελεσματικών και ασφαλών διαύλων, καθώς και η προστασία του δικαιώματος ασύλου, είναι καίριας σημασίας για την απενεργοποίηση μεγάλου μέρους αυτής της παράνομης δραστηριότητας.

3.13. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η βελτίωση της πρόληψης της παράνομης διακίνησης —στόχος που συμερίζεται— θα μπορούσε να αποτελέσει παραβίαση των μηχανισμών παροχής βοήθειας στους ευάλωτους μετανάστες. Υπογραμμίζει το γεγονός ότι, τους τελευταίους μήνες, σημειώθηκε αύξηση των ενεργειών κομμάτων και κυβερνήσεων για την ποινικοποίηση των πράξεων αλληλεγγύης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προστασία των ευάλωτων ατόμων και η παροχή ιατρικής περίθαλψης⁽¹²⁾, καθώς και η επίδειξη αλληλεγγύης δεν θα πρέπει να ποινικοποιούνται και να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα δίκτυα παράνομης διακίνησης⁽¹³⁾.

3.14. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα της παράνομης διακίνησης, ιδίως σε όσους είναι πιο ευάλωτοι, όπως οι (ασυνόδευτοι) ανήλικοι⁽¹⁴⁾, τα άτομα με αναπηρία και οι γυναίκες⁽¹⁵⁾. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει οδηγία για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, με γνώμονα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Επιπλέον, ο ρόλος των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών οντοτήτων και των ΜΚΟ στην παροχή βοήθειας και στήριξης στα θύματα της παράνομης διακίνησης θα πρέπει να αναγνωριστεί ως ανθρωπιστική δράση για την ενίσχυση των αρχών της ΕΕ.

⁽¹²⁾ Δήλωση του Ευρωπαϊκού Ιατρικού Συλλόγου (CPME) σχετικά με την ποινικοποίηση των πράξεων αλληλεγγύης. Βλέπε επίσης την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2019) *Fit for purpose? The Facilitation Directive and the criminalisation of humanitarian assistance to irregular migrants: 2018 update* (Είναι κατάλληλη για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται η οδηγία για την υποβοήθηση, καθώς και η ποινικοποίηση της ανθρωπιστικής βοήθειας προς τους παράτυπους μετανάστες; Επικαιροποίηση 2018).

⁽¹³⁾ Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων για τη νομοθεσία σχετικά με τις ΜΚΟ της διάσκεψης των ΔΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης: *Using criminal law to restrict the work of NGOs supporting refugees and other migrants in Council of Europe Member States* (Χρησιμοποίηση του ποινικού δικαίου για τον περιορισμό του έργου των ΜΚΟ που υποστηρίζουν πρόσφυγες και άλλους μετανάστες στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης) (2019).

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 24.

⁽¹⁵⁾ Στόχος 9 του Παγκόσμιου συμφώνου για την ασφαλή, ομαλή και τακτική μετανάστευση: Ενίσχυση της διακρατικής αντιμετώπισης της λαθραίας διακίνησης μεταναστών. Επίσης, σημείο 25 στοιχείο γ): Ανάπτυξη πρωτοκόλλων συνεργασίας που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου και της παιδικής ηλικίας κατά μήκος των μεταναστευτικών οδών, τα οποία περιγράφουν βήμα προς βήμα μέτρα για τον επαρκή εντοπισμό και την υποστήριξη των λαθραία διακινούμενων μεταναστών.

3.15. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το σχέδιο έχει επίσης συνάφεια και εξετάζει με σαφήνεια τα σημερινά προβλήματα της εργαλειοποίησης της μετανάστευσης, όταν είναι προφανής η άμεση εμπλοκή κρατικών φορέων. Η ΕΟΚΕ, όπως και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ⁽¹⁶⁾, καταδικάζει επίσης απερίφραστα την εργαλειοποίηση των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο ως στοιχείων αποσταθεροποίησης, όπως παρατηρήθηκε πρόσφατα στα σύνορα με το Μαρόκο και, ιδίως, τη Λευκορωσία ⁽¹⁷⁾.

3.16. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη είναι πάντοτε υποχρεωμένα να τηρούν τις διεθνείς δεσμεύσεις, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης της Γενεύης του 1951 και του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967 που διέπουν το δικαίωμα ασύλου, πέραν του συνόλου του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ.

3.17. Η διαμόρφωση της μετανάστευσης ως απειλής και ο λόγος που παρουσιάζει τους μετανάστες ως κίνδυνο στερούν από τους ανθρώπους την ανθρώπινη φύση τους και ευνοούν μόνο όσους θέλουν να τους εκμεταλλευτούν για γεωστρατηγικούς ή εθνικούς πολιτικούς λόγους.

3.18. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών απασχολεί περισσότερο από ό,τι η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία παραμένει η πιο επικερδής εγκληματική δραστηριότητα και συνιστά όχι μόνο παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και πραγματική απειλή για την εθνική ασφάλεια, την οικονομική μεγέθυνση και τη βιώσιμη ανάπτυξη ⁽¹⁸⁾.

Βρυξέλλες, 23 Μαρτίου 2022.

Η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής
Christa SCHWENG

⁽¹⁶⁾ JOIN(2021) 32 final, Αντίδραση στην κρατική εργαλειοποίηση μεταναστών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/presentations/eesc-expresses-its-concern-about-situation-border-belarus>

⁽¹⁸⁾ Bigio, J., & Vogelstein, R. B. (2021), Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century (Τερματισμός της εμπορίας ανθρώπων στον 21ο αιώνα), Συμβούλιο Διεθνών Σχέσεων.